

Naturreservat Öresundsparken

SKÖTSELPLAN

Antagen av kommunfullmäktige

2017-09-07

Innehållsförteckning

1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området	3
2.1 UPPGIFTER OM NATURRESERVATET	3
2.2 HISTORIK.....	4
2.3 NUVARANDE MARKANVÄNDNING.....	5
2.4 GEOLOGI OCH HYDROLOGI.....	6
2.5 BIOLOGI	6
2.6 REKREATION	9
3. Bevarandevärden och potential.....	9
3.1 KULTURHISTORISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL	10
3.2 GEOLOGISKA SAMT HYDROLOGISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL.....	10
3.3 BIOLOGISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL	11
3.4 REKREATIVA VÄRDEN OCH POTENTIAL	12
4. Mål och skötselåtgärder	13
4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1A-B, HAVSSTRAND.....	14
4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2A-B, HAVSSTRAND	16
4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3A-D, ÄNG OCH BETESMARK	18
4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4A-E, SKOG OCH TRÄD	21
4.5 SKÖTSELOMRÅDE 5, PARK OCH TRÄDGÅRD	27
5. Anläggningar och allmän skötsel	28
5.1 BYGGNADER OCH INFORMATIONSPLOTS.....	28
5.2 INFORMATIONSPLOTS, SKYLTA OCH MATERIAL	28
5.3 VINDSKYDD/GÖMSLE FÖR FÅGELSKÅDNING.....	28
5.4 VÄGVISNING, TILLGÄNGLIGHET OCH PARKERING.....	28
5.5 BÄNKAR, BORD OCH GRILLPLATSER	29
5.6 GÅNGVÄGAR OCH STIGAR.....	29
5.7 LEDNINGAR.....	30
5.8 BEACHVOLLEYPLAN OCH NATURLEKPLATS	30
5.9 HOLKAR FÖR FÅGLAR, FLADDERMÖSS OCH ÖVRIG FAUNA	31
5.10 FAUNA OCH FUNGADEPÅER.....	31
5.11 ÅTERPLANTERING, IGENVÄXNING OCH INVASIVA ARTER	31
5.12 DAMM	31
6. Dokumentation och uppföljning	32
6.1 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	32
7. Prioritering och ansvarsfördelning av åtgärder	33
7.1 SAMMANFATTNING AV PLANERADE ÅTGÄRDER.....	33
8. Källor	34

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt skydda, vårda och utveckla värdefulla naturmiljöer. Den biologiska mångfalden som är knuten till havsstrandsvegetationen, skogsdungarna, gräsmarkerna samt eventuellt tillkommande våtmark ska bevaras och utvecklas. Syftet är också att utan äventyra biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftsliv. Områdets relativt tysta och ej ljusförorenade miljöer ska värnas.

Syftena ska uppnås genom att:

- kombinera naturvårdande skötsel och lämnande för fri utveckling,
- utveckling av nya naturmiljöer och boplatser för djur tillåts,
- området hålls tillgängligt genom anläggningar och information som inbjuder till och underlättar besök,
- vissa ytor, anläggningar och funktioner anpassas för besökare med olika behov och utformas för att främja friluftsliv, rekreation, naturpedagogik, fågelskådning, möten och lek.

2. Beskrivning av området

2.1 UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Områdets namn	Öresundsparken
Läge	RT90 – X: 6173431, Y: 1327086
Län	Skåne län
Kommun	Lomma
Församling/socken	Lomma
Berörda fastigheter	Alnarp 1:57 (7,09 ha), Alnarp 1:1 (1,42 ha)
Markägare	Lomma kommun (7,09 ha) och Sveriges lantbruksuniversitet (1,42 ha)
Naturvårdsförvaltare	Lomma kommun
Vegetationszon	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Skyddsform	Naturreservat (Miljöbalken 7 kap 4§)
Gränser	Gräns markerad på karta (Figur 1)
Areal	8,51 ha
Sakägare	Kraftringen (ägare av kablar), Skanova (ägare av kablar), Sveriges lantbruksuniversitet (fastighetsägare samt ägare av dagvattenledning) och Trafikverket (ägare av dagvattenledning)
Planförfattare	Adam Bahr, Nils Lundquist och Helena Björn. Planeringsavdelningen, Lomma kommun
Bilder	Adam Bahr

2.2 HISTORIK

Redan under stenåldern nyttjades området av människor. I den nordvästra delen av området har man funnit flintspån och en flintkärna, vilket tyder på att platsen utgjorde en stenåldersboplats i okänd utsträckning. Precis utanför östra gränsen (vid gamla Lommainfarten) har det observerats fler spår av en stenåldersboplats, exempelvis en keramikskärva, härdar och slagen flinta.

Under 1700-talet präglades Lomma kommun av ett enkelt jordbrukssamhälle. Naturreservatsområdet utgjordes då av utmarker tillhörande Alnarpsgården och Karstorps by. Den södra delen som ägdes av Alnarpsgården är i historiska kartor angiven som betesmark. Efter att skiftesreformerna genomfördes i början av 1800-talet karaktäriserades kustområdet söder om det som idag utgör Lomma tätort av utspridda gårdar och torp. I enskifteskartan är en stor del av området utmärkt som fäladsmark. Öster om naturreservatet låg då gårdarna Blesberg, Darmstorp och Stansdala. Skånska rekognoseringskartan (från tidigt 1800-tal) vittnar om att en bäck sträckte sig från åkrarna öster om Malmövägen igenom området ut till havet, denna är sedermera täckdikad.

Under 1800-talet och början av 1900-talet utvecklades Lomma från ett jordbruks- och fiskesamhälle till ett industrisamhälle. Detta skedde då tegelindustrin som förekommit i Lomma sedan slutet av 1600-talet expanderade kraftigt. En följd av industrialiseringen var nya bostadsområden. Området Strandhus, som ligger norr om området, tillkom som arbetarbostäder under denna period. Bebyggelsen i Strandhus utgör idag ett karaktäristiskt och kulturhistoriskt inslag i Lomma kommun.

I den södra delen av naturreservatsområdet anlades i slutet av 1800-talet en park kallad Öresundsparken i anslutning till Alnarps gamla skola. Vid anläggningen av Öresundsparken planterades bokskogen i den södra delen av naturreservatsområdet. Öresundsparken och Öresundsparkens fritidsområde är två angränsande områden som båda ingår i naturreservatet, som enbart kallas Öresundsparken. Utöver Öresundsparken som innefattade Alnarps gamla skola samt två byggnader (Norra strandhus, och Sjöhem) utgjordes resten av det nuvarande naturreservatsområdet (enligt häradsekonomiska kartan, 1910-1915) då av stränder, ängs- och betesmarker, åkrar samt en mindre väg. Troligtvis betades det av Alnarps arbetshästar. Öster om området låg då gården Västergård som fanns kvar till slutet av 1900-talet.

Öresundsparkens fritidsområde var mellan åren 1950 och 1980 en campingplats. Utöver bokskogen i södra delen samt tallar som planterades utmed östra gränsen utgjordes då vegetationen av klippta gräsmattor, havsstrandsvegetation och ängsvegetation. Efter att campingplatsen stängdes användes området under några år till flyktinförläggning. Förläggningen anlades på den öppna gräsmarken precis söder om gångvägen som sträcker sig från informationsplatsen (se Figur 1) och ner emot havet. Vägarna runt Lomma lades om på 1970-talet och Strandvägen som tidigare var den södra inkörsvägen till Lomma tätort stängdes av för genomfartstrafik varför det idag förekommer betydligt mindre trafik via kustvägen söderifrån. Cyklisterna och fotgängarna väljer dock fortfarande ofta den vägen.

Sedan början av 1990-talet har området främst brukats för friluftaktiviteter, lek och sport. Efter att Lomma kommun genomförde naturplanteringar i området år 1986 har karaktären ändrats då flera olika rum och lämiljöer har skapats i området och vegetationen blivit mer heterogen. Även tallarna och popplarna som växer i området är planterade. I samband med naturplanteringarna anlades även en grund damm som snart fylldes igen då den enbart var vattenfylld under vintern. I anslutning till bokskogen i den södra delen av naturreservatet, ligger fyra bostadshus samt Alnarps gamla skola. Skolbyggnaden har använts som behandlingshem och studentbostäder för studerande vid lantbruksuniversitetet och sedan år 2011 hyser den sex stycken bostadsrätter.

2.3 NUVARANDE MARKANVÄNDNING

Öresundsparkens fritidsområde ligger på mark som ägs av Lomma kommun och Öresundsparken på mark tillhörande Sveriges lantbruksuniversitet. Området utgörs idag av natur och grönstruktur och nyttjas främst för rekreation och friluftsliv, och det utgör en viktig del av Strandstråket. Stranden har en naturlig utformning och rumsbildningen av öppna gräsmarker mellan dungar av buskar och träd ger det en viss karaktär av forna betesmarker. Området utgör med sina träddungar ett landmärke ifrån Lommabukten och den heterogena naturen med utblickar över havet utgör ett viktigt inslag i södra entrén till Lomma tätort.

Området angränsar i väster till Lommabukten och i söder till naturreservatet Södra Lommabukten med Tågarps hed och Alnarps fälad. Öster om naturreservatet ligger Malmövägen och gång- och cykelvägen till Malmö. I det sydöstra hörnet angränsar området till Blå caféet samt bostadshus och Alnarps gamla skola. Norr om området angränsar det till Strandhusen i Lomma tätort.

2.3.1 Nuvarande planer och program

Inom Öresundsparkens fritidsområde är vissa delar detaljplanelagda, dessa ligger dock utanför naturreservatets gränser. I Öresundsparken finns inga detaljplaner. I Kulturmiljöprogram Lomma Kommun (Malmö kulturmiljö, 2005) efterfrågas ett utvecklingsprogram över området. I Översiktsplan 2010 för Lomma kommun (Lomma kommun, 2010a) påpekas att områdets karaktär av natur och rekreation ska bevaras och förfinas samt att områdets funktion som en entré till Lomma i söder ska förstärkas. I översiktsplanens plankarta för kustvatten anges kusten utanför området som hänsynsområde med höga naturvärden. Fördjupad översiktsplan för Lomma tätort (Fojab arkitekter AB m.fl., 2003) tar upp att rekreativmiljön i Öresundsparkens fritidsområde bör utvecklas. I Naturmiljöprogram 2008-2016 (Lomma kommun, 2008) påpekas att områdets värden består av att bokskogen utgör ett viktigt landmärke, den varierade strukturen erbjuder möjlighet till olika karaktärer och upplevelser samt att området utgör en bra fågelskådningslokal. En gestaltungs- och skötselplan gällande området efterfrågas och baskaraktärer som bör förstärkas enligt Naturmiljöprogrammet är "Allmanningen", "Rum för lek" och "Det artrika". Den ypperliga fågelskådningen samt upplagringen av naturliga driftvallar med rik ånnuell vegetation i Öresundsparkens fritidsområde benämns i Marint naturmiljöprogram 2010-2020 (Lomma kommun, 2010b, c) och en skötselplan för driftvegetationen utmed kommunens kust efterfrågas. I dokumentet Miljömål för Lomma kommun 2014-2020 (Lomma kommun, 2014) anges som åtgärd att Öresundsparkens fritidsområde ska utvecklas. I miljömålsdokumentet (Lomma kommun, 2014) anges också flera lokala miljömål som berör Naturreservat Öresundsparkens fritidsområde, exempel på dessa är: kommunen ska verka för gynnsamma livsmiljöer för växt- och djurliv längs kusten, kommunen ska verka för höga natur- och kulturupplevelser längs kusten; rekreation vid kusten ska bedrivas så att hållbarhet främjas (miljömål 10, Hav i balans samt levande kust och skärgård); trädmiljöer värnas mot exploatering, andel döda eller döende träd tillåts öka (miljömål 12, Levande skogar); fragmentering av naturmiljöer ska minska och ekologiska korridorer ska bevaras, boende ska ha nära till naturområden med hög kvalitet, tysta naturområden ska värnas, allmänhetens intresse för och kunskap om Lommabuktens naturvärden ska öka, friskvård och rehabilitering med inriktning på naturupplevelser ska underlättas, kommuninvånare ska ha god tillgänglighet till naturområden kring Lommabukten (miljömål 14, God bebyggd miljö); den biologiska mångfalden, arter och naturtyper ska ges förutsättningar att bibehållas eller utvecklas, förlusten av biologisk mångfald, naturtyper och arter i kustzonen ska minska, förutsättningarna för hotade arters överlevnad i kustzonen ska öka och främmande arter i kustzonen ska ej påverka den biologiska mångfalden negativt (miljömål 15, Ett rikt växt- och djurliv).

2.4 GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Lomma kommun ligger inom området för sydvästra Skånes sedimentära berggrund, som härstammar från perioderna krita (som började för ca 145 miljoner år sedan) och tertiär (65 miljoner år sedan). Berggrunden består av flera lager unga bergarter, med kalksten överst och sand- och siltsten under. De sedimentära bergarterna vittrades lätt sönder av inlandsisen vilket gav upphov till bland annat moränleran som idag bygger upp de djupare jordlagren i området. Det kustnära området som naturreservatet tillhör har efter inlandsisens tillbakadragande (postglacial tid) varit beläget under havsytan på grund av havsnivåhöjningen efter inlandsisens avsmältande. Vid denna period omlagrades de ytliga jordlagren och postglacial svallsand överlagrade lerjorden. De ytliga jordlagren i området domineras därför av postglacial sand med hög genomsläpplighet, men i sydöstra hörnet sticker moränleran, som har låg genomsläpplighet, växelvis upp genom sanden i en del av området (cirka 0,5 hektar). I sydligaste delen av området avgränsas strandplanet av en brant mot högre terräng. Detta är ett strandhak som uteroderats av vågorna, eventuellt under Litorinatiden (för cirka 3 000 till 8 500 år sedan).

Enligt projekt Skånestrand (SGU, 2016) är erosionskänsligheten låg utmed kuststräckan utanför reservatet men den bedöms sannolikt öka vid en framtida havsnivåhöjning. De grunda revlarna i södra delen av kommunen utgör dock en bra barriär och vågbrytare vilket oftast leder till att enbart mindre vågor når stranden. Vid en storm 2011 sköljdes dock mycket sand och tång från stranden upp över gångvägen och vid anläggandet av gångstråket flyttades en del av gångvägen i det sydvästra hörnet av området österut. I en utredning gällande stranderosionen (Landskapsgruppen, 2001) dras slutsatsen att kuststräckan utmed naturreservatet ej är i behov av erosionskydd. Frånsett tillbakafor sling av uppspolad sand efter ett fåtal stormar samt trolig rensning av uppspolad tång under tiden som campingplats är stranden sannolikt naturligt eroderad.

Vid anläggningen av flyktingförläggningen tillsattes ytjord i området söder om den tvärgående gångvägen. När anläggningen togs bort skrapades ytjorden av och deponerades istället vid den klippta gräsytan i norra delen för att jämna ut marken och främja rekreativitet.

Området ligger drygt 100 meter söder om grundvattentillgången Alnarpsströmmen. Grundvattentillgången inom området är enligt Översiktsplan 2010 klassad som "god kvantitativ och kemisk grundvattenstatus".

2.5 BIOLOGI

Vegetationen i området är artrik då naturen är heterogen, den innefattar bland annat havsstrandsvegetation, gräsmarker (med stor variation i näringshalt och vattenhållande förmåga) samt buskage och partier med äldre träd. Parallellt med stranden löper en trädridå som utgör en viktig struktur för områdets biologiska mångfald då den skapar lämiljöer som gynnar många insekter och därmed även fåglar och fladdermöss. Prioriterade element som är viktiga att bevara är havsstrandsvegetation och tångvallar, ridån av träd och buskar, brynmiljöer, artrika torrängar och den uppvuxna bokskogen.

2.5.1 Vegetation

Området består av naturtyperna (SIS, 2014) äng och betesmark, havsstrand, park och trädgård, skog och träd samt sandmiljöer. Kärleväxtinventering genomfördes 2013 (Lomma kommun, 2013) då antalet arter i hela området undersöktes samt 2016 (Enetjärn natur AB, 2016a) då frekvensen av kärleväxtarter i olika skötselområden (Figur 1) registrerades. Inventeringarna har enbart genomförts i den del av naturreservatet som ligger i Öresundsparkens fritidsområde (fastighet Alnarp 1:57) då det först i början av 2017 fattades beslut om att utvidga reservatet i söder. Vid inventeringarna

noterades 192 respektive 184 kärleväxtarter inom naturreservatsområdet. Utöver alm (*Ulmus glabra*) som är rödlistad som akut hotad (CR) och ask (*Fraxinus excelsior*) som är rödlistad som nära hotad (NT) innefattar florans även de rödlistade arterna hålnunneört (*Corydalis cava*, NT), taggkörvel (*Anthriscus caucalis*) som är rödlistad som sårbar (VU) och piggtistel (*Cardus acanthoides*, NT).

Längs havsstrandkanten finns biotoper (namngivna enligt Pålsson, 1998) med olika karaktär av Driftvegetation (4.2.1). Driftvegetationen som framförallt består av ettåriga salttåliga växter etableras i vallar av tång, trådalger och växter som sköljts upp på stranden. I området lämnas driftvallarna kvar på stranden vilket är en förutsättning för biotopens existens. Närmast stranden är driftvegetationen av Målla-trampört-typ (4.2.1.4). På vissa ställen breder Målla-trampört-typen ut sig över stora delar av stranden på andra ställen finns det en bit upp på stranden inslag av driftvegetationen av Marviol-typ (4.2.1.5) och Kvickrot-typ (4.2.1.4). Ovanför driftvegetationen övergår biotopen till strandängskaraktär med en varierande dominans av strandråg (*Leymus arenarius*), kvickrot (*Elytrigia repens*) och rödsvingel (*Festuca rubra*) som hjälper till att binda sanden. Längs med hela området löper sedan en gångväg som utgör en del av Strandstråket i Lomma kommun.

Vegetationen öster om Strandstråket består av dungar av buskar och träd, öppna gräsmarker samt ett område med uppvuxen bokskog. Direkt öster om gångvägen växer parallellt med kusten en bård av buskar och träd. Denna ridå av högre vegetation utgör tillsammans med övriga utspridda dungar av träd och buskar en viktig struktur för den biologiska mångfalden i området. Bryn och lämiljöer som bildas i anslutning till dungarna gynnar insekter och därmed även insektpollinerade växter samt insektsätande fåglar och fladdermöss. I sydöstra hörnet finns ett område uppvuxen bokskog. I bokskogen finns även inslag av alm (*Ulmus glabra*) och vårtbjörk (*Betula pendula*) och i fältskiktet växer bland annat den rödlistade hålnunneörten.

De öppna markerna består utöver ett par gräsmattor av ängsmarker som varierar från magra torrängar med stort inslag av gulmåra (*Galium verum*), rödven (*Agrostis capillaris*) och fårsvingel (*Festuca ovina*) till frodigare ängar med stort inslag av knylhavre (*Arrhenatherum elatius*), hundäxing (*Dactylis glomerata*) och hundkäx (*Anthriscus sylvestris*). I brynmiljöerna uppstår ofta en näringsgynnad vegetationstyp som domineras av brännässlor (*Urtica dioica*), kirskaål (*Aegopodium podagraria*), hundäxing och hundkäx.

Den tvärgående gångvägen som sträcker sig från informationsplatsen ut till havet utgör en skarp gräns mellan torrängskaraktär i området söderut och näringsrik fuktigare äng norrut. En anledning till detta kan vara att ytjorden i ett område söder om gångvägen skrapades av i samband med nedläggningen av flyktinganläggningen. Detta ledde antagligen till en stor borttransport av humus som binder både vatten och näringsämnen. Skillnad är dock uppenbar även nere på stranden, där den norra delen har mer ensartad och tätare vegetation. Vid stranden kan en orsak vara att större mängd näringsrik tång, alger och havsväxter spolats upp. Det kan också bero på att låg störning bidragit till igenväxning och därmed ansamling av organiskt material (som effektivt håller kvar både näring och vatten). Ett dagvattenutlopp mynnar ut i havet mitt i det frodigaste partiet.

Driftvegetationen, strandvegetationen och torrängarna har ett stort inslag av ej bevuxen sandjord, så kallade sandblottor, vilket gynnar koloniseringen av många små ettåriga växter samt insekter som exempelvis solitärbin.

2.5.2 Fåglar

I det lokala perspektivet är området viktigt för flera fågelarter eftersom obebyggda och obrukade busk- och skogsområden är få och små till ytan i Lomma kommun. Naturområdet fungerar även som en buffert mellan samhället och de rika fågelmiljöerna på strandängarna längre söderut.

Öresundsparkens fritidsområdes läge vid havet och dess popularitet som besöksmål av ornitologer gör att ett stort antal arter har observerats från området. Under perioden 2000-01-01 till 2016-06-29 har fynd av 239 olika fågelarter rapporterats till Artportalen (2016) från observationsytor som har sitt centrum inom naturreservatsområdet. Ett fåtal av observationsytorna är dock väldigt stora, och den största av dem som har sitt centrum i området har en radie på 1 km och sträcker sig därmed långt utanför Öresundsparkens fritidsområde. Flera av fågelobservationerna från området har dessutom gjorts utöver havet och de flesta fåglarna är flyttfåglar eller andra tillfälliga besökare. Trots detta påvisar det höga antalet observerade arter potentialen att nyttja området för fågelskådning.

Den naturliga stranden och de grunda sandrevlarna utanför området utgör viktiga rastplatser och födosöksområden för gäss, änder och vadare. Lokalen är speciellt viktig för rastande myrspövar (*Limosa lapponica*, VU), som kan ses i stora antal vid kuststräckan. Andra arter som går att få syn på här är bland annat bläsand (*Anas penelope*), ejder (VU), knipa (*Bucephala clangula*), ljungpipare (*Pluvialis apricaria*), salskrake (*Mergellus albellus*), storskrake (*Mergus merganser*) och vigg (*Aythya fuligula*).

Inne i området skapar dungarna och raderna av buskar och träd många bryn som utgör viktiga livsmiljöer och födosöksplatser för fåglar. Mellan dungarna skapas vindskyddade miljöer som gynnar många insekter och andra ryggradslösa djur som utgör föda för många fågelarter. Insekterna gynnas även av de örtrika ängarna.

I samband med reservatsbildandet har det genomförts en fågelutredning (Enetjärn natur AB, 2016b) samt en revirkartering (Enetjärn natur AB, 2016c). Inventeringen har enbart genomförts i den del av naturreservatet som ligger i Öresundsparkens fritidsområde då det först i början av 2017 fattades beslut om att utvidga reservatet i söder. Vid revirkarteringen (som innefattade sex fältbesök under april till juni) noterades inom området totalt 46 arter varav 20 häckade inom området. De vanligaste häckande arterna var råka (*Corvus frugilegus*), gransångare (*Phylloscopus collybita*), järnsparv (*Prunella modularis*), koltrast (*Turdus merula*), ringduva (*Columba palumbus*), svarthätta (*Sylvia atricapilla*), törnsångare (*Sylvia communis*) och trädgårdssångare (*Sylvia borin*). Den enda rödlistade art som häckade i området 2016 var stare (*Sturnus vulgaris*, VU), med ett häckade par i fiskehodan i den sydvästra delen. De rödlistade arterna tornseglare (*Apus apus*, VU), hussvala (*Delichon urbicum*, VU) och backsvala (*Riparia riparia*, NT) ses regelbundet födosöka i området under häckningstid men det finns inga häckningsplatser i området. Under vår och höst besöks området av en lång rad rödlistade arter som trivs i busk- och trädmiljöer eller mer öppna gräsytor samt längs kusten (Artportalen 2016). Till exempel rastar sävsparv (*Emberiza schoeniclus*, VU), gulspärr (*Emberiza citrinella*, VU), ängspiplärka (*anthus pratensis*, NT) och kungsfågel (*Regulus regulus* VU) regelbundet både vår och höst. Bland mer ovanliga arter som setts i Öresundsparkens fritidsområde kan härfågel (*Upupa epops*) som är rödlistad som nationellt utdöd (RE), brandkronad kungsfågel (*Regulus ignicapilla*, VU), snösiska (*Carduelis hornemanni*,) och blåhake (*Luscinia svecica*) nämnas.

2.5.3 Fladdermöss

Samtliga av Sveriges 19 fladdermusarter är fridlysta och de är alla upptagna i EU:s art- och habitatdirektiv som arter som kräver strikt skydd. För fyra av de svenska fladdermusarterna krävs enligt EU direktivet även särskilda bevarandeområden.

En inventering av fladdermössen i området genomfördes 2015 på uppdrag av kommunen (Naturvårdskonsult Gerell, 2015). Inventeringen har enbart genomförts i den del av naturreservatet som ligger i Öresundsparkens fritidsområde då det först i början av 2017 fattades beslut om att utvidga reservatet i söder. Resultatet av inventeringarna den 21-22 juli och 23-24 juli 2015 visar på ett stort antal registreringar av dvärgpipistrell (*Pipistrellus pygmaeus*), brunlångöra (*Plecotus auritus*)

och nordfladdermus (*Eptesicus nilssonii*). Öresundsparken utnyttjas framförallt som ett jaktområde, särskilt vid västliga vindar då insekterna samlas i lä bakom trädriddån (Naturvårdskonsult Gerell, 2015). Utöver nämnda arter noterades även trollpipistrell (*Pipistrellus nathusii*). Arten är en obligat migrerare, det vill säga att den flyttar regelbundet till kontinenten under hösten för att återvända under våren (Gerell 1987). Det registrerades även sociala läten (sångflykt) från revirhållande hannar av både dvärgpipistrell och trollpipistrell. Detta visar att parken också är av betydelse för dessa arter under parningstiden som i huvudsak infaller från slutet av juli till augusti. Eftersom det saknas hålträd inom parken är det troligt att dvärgpipistrellen har sitt dagtillhåll i något intilliggande hus. Detsamma gäller för nordfladdermus.

2.5.4 Övriga däggdjur

Området är väl koloniserat av vildkanin (*Oryctolagus cuniculus*). Kaninernas bobyggande upprätthåller en bra störningsnivå i torrängspartierna. Det finns risk att de vid djupare grävning för upp näringsrikare underliggande jord, men i de flesta av grävhögarerna är jorden sandig.

2.5.5 Ryggradslösa djur

Det har inte genomförts någon inventering av de ryggradslösa djuren, men både fågelutredningen och fladdermusinventeringen påpekar att dungarna av buskar och träd, framförallt naturplanteringen som löper direkt öster om gångvägen, är viktiga för insekter. Dessa skapar viktiga lämiljöer i den annars vindutsatta kustzonen som gör förutsättningarna goda för ett rikt insektsliv. Den naturliga upplagringen av driftvallar på stranden gynnar också förutsättningarna för många insekter.

Vid växtinventeringen som genomfördes 2016 (Enetjärn natur AB, 2016a) noterades slättergräsfjäril (*Maniola jurtina*), kamgräsfjäril (*Coenonympha pamphilus*), påfågelöga (*Inachis io*), kålfjäril (*Pieris brassicae*), nässelfjäril (*Aglais urticae*), luktgräsfjäril (*Aphantopus hyperantus*), rovfjäril (*Pieris rapae*), mindre guldvinge (*Lycaena phlaeas*) samt getingspindel (*Argiope bruennichi*). Vid indelningen av vegetationstyper och olika skötselområden noterades under 2016 även myskböck (*Aromia moschata*) och fyrbandad blomböck (*Leptura quadrifasciata*).

2.6 REKREATION

Öresundsparken och Öresundsparkens fritidsområde ligger som en länk mellan Lomma tätort och det statliga naturreservatet Södra Lommabukten med Tågarps hed och området utgör en viktig del av Strandstråket i Lomma kommun. Naturvärdena är stora i det heterogena området som har en tydlig prägel av havet. Samtidigt är området påtagligt påverkat av människan genom planteringar, bebyggelse och gångar.

I dag används området främst för rekreation och motion men förskolor, skolor och scoutkårer nyttjar ibland området för naturpedagogik. Dessutom lockar det rika fågellivet som går att observera ifrån platsen många fågelskådare. Många promenerar i området och under sommarhalvåret utgör den lugna och fridfulla miljön ett bra alternativ till de mer välbesökta kuststräckorna. I området det finns möjlighet att uppleva många olika mikroklimat och flera olika natur- och sinnesstämningar.

3. Bevarandevärden och potential

Under bevarandevärden listas kortfattat de strukturer, funktioner och karaktärer som är viktiga att bevara, återskapa och nyskapa för att uppnå syftet med naturreservatet. Förklarande bakgrundstexter till de olika värdena finns under kapitel 2 (Beskrivning av området).

3.1 KULTURHISTORISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL

- Områdets högre vegetation skapar en bra kontrast till den annars flacka landskapsbilden, sett både från havet och inlandet.
- Områdets karaktär och utformning skapar en attraktiv södra entré till Lomma. Detta kan förstärkas ytterligare genom utvecklande av områdets vegetationstyper och faciliteter.
- Karaktären av fälad och det betesmarkslika utseendet knyter an till den historiska markanvändningen. Eventuellt kan bete användas som naturvårdande skötsel i delar av området.
- Det finns potential att via skyltar eller på annat sätt informera och påminna om den långa historien av mänsklig närvaro i området.

3.2 GEOLOGISKA SAMT HYDROLOGISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL

- Stranden har till stor del formats genom naturliga processer som erosion, avsättning av sediment och uppbyggnad av driftvallar.
- I en stor del av området är leran överlagrad med glaciofluviala sandiga sediment.
- Det finns potential att skapa något mindre öppet vattendrag och/eller en grund damm med flacka kanter genom att öppna upp befintliga dagvattenledningar.

3.3 BIOLOGISKA VÄRDEN OCH POTENTIAL

- Driftvallar och driftvegetation lämnas för fri utveckling.
- Havsstrandsvegetationen är varierad och till stor del naturligt utvecklad. Det finns potential att utveckla artrikedomen genom sensommarslåtter, bete eller naturvårdsbränning.
- De örtrika ängsmiljöerna gynnar många insekter och därmed även fåglar och fladdermöss samt pollinering av växter. Det finns god potential att öka andelen blommande ängar genom naturvårdande skötsel såsom sensommarslåtter, bete eller naturvårdsbränning.
- Mycket tack vare kaninerna i området så har torrängarna en stor förekomst av exponerad sandjord (så kallade sandblottor) som gynnar många små och lättspridda ettåriga växtarter samt vissa insekter som exempelvis solitärbin. Om invasiva växtarter bekämpas i området finns det god potential att samordna detta med skapande av nya sandblottor.
- Raderna och dungarna med träd och buskar skapar bryn och lämiljöer som gynnar insekter och därmed även insektpollinerade växter samt insektsätande fåglar och fladdermöss. Det finns en god potential att förbättra detta ytterligare genom att skapa ondulerande (flikiga) bryn.
- Döende träd och buskar lämnas i området som död ved vilket är av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Detta kan utvecklas ytterligare genom att skapa fauna- och fungadepåer.
- Det finns god potential att förbättra möjligheterna för fåglar och fladdermöss genom att installera fågelholkar och fladdermusholkar.
- I vissa delar av området finns det goda möjligheter att bekämpa utbredningen av invasiva växter såsom vresros (*Rosa rugosa*), snöbär (*Symphoricarpos albus*) och såpnejlika (*Saponaria officinalis*).
- Det finns möjlighet att öka den biologiska mångfalden, rekreativa värdena samt vattenrening genom att skapa en dagvattendamm inom området. Befintliga dagvattenledningar som sträcker sig igenom området kan användas som vattenkälla.

3.4 REKREATIVA VÄRDEN OCH POTENTIAL

- I kontrast till närliggande tillgängliga strandområden så präglas området av naturupplevelse, lugn och fridfullhet. För att erbjuda goda möjligheter uppleva dessa värden i lugn och ro finns bänkar utplacerade i området på lämpliga platser. På ett fåtal platser finns även bord eller grillplatser.
- Den stora variationen av naturmiljöer utgör en bra bas för naturpedagogik. Lämpliga åtgärder för att utveckla detta är framtagande av informationsskyltar gällande naturreservatet, naturtyper och arter. Det är även lämpligt att ställa dit en box med pedagogiskt material (exempelvis håvar och vattenkikare) för förskolor och skolor.
- Det rika fågellivet inne i området och utanför kusten gör att många fågelskådare besöker området. Fågelskådningen i området kan förbättras ytterligare genom att anlägga vindskydd/gömslen samt informationsskyltar om olika fågelarter.
- Dungarna av träd och buskar skapar en rumsbildning i området vilket är en stor bidragande faktor till upplevelsevärdet. Detta kan utvecklas vidare genom att skapa nya rum, exempelvis kan små öppna ytor skapas som flikar in i trädraden utmed strandstråket.
- På stranden skapar sandblottor omgivna av bland annat strandråg och strandmålla (*Atriplex littoralis*) ostörda och vindskyddade rum. Dessa rum skapas och försvinner naturligt men vid för stor igenväxning kan sandblottor skapas med mekanisk störning.
- Strandstråket som går genom området leder till fler besökare, samtidigt som området tillför en lugn och fridfull naturupplevelse till stråket.
- Området är populärt att motionera i och det finns möjlighet att vidareutveckla detta genom att ha en kort löpslinga i området.
- Den sandiga ytan i skötselområde 3a (nordväst om skötselområde 5, se Figur 1) kan användas som beachvolleyplan eller för annan rekreation som exempelvis naturlekplats.
- I den norra delen av skötselområde 3b finns det möjlighet att anlägga en naturlekplats. Placeringen i norra delen av naturreservatet är lämplig då den balanserar rekreativsmöjligheterna i området samtidigt som dess närhet till Lomma tätort kan locka fler besökare till området.
- Det finns möjlighet att förbättra tillgängligheten till strandstråket och stranden genom att skapa gångar som ringlar sig igenom trädraden som växer utmed strandstråket.

4. Mål och skötselåtgärder

Figur 1 Gränsdragning och skötselområden i Naturreservat Öresundsparken. Områdena innehåller vissa karaktärer, och ska skötas enligt de specifika åtgärdsförslagen i skötselplanen.

Den inledande beskrivningen av varje skötselområde skildrar hur det såg ut år 2016. Definitioner av naturtyper är angivna enligt "Naturvärdesinventering för biologisk mångfald" (SIS, 2014) och biotoper enligt "Vegetationstyper i Norden" (Påhlsson 1998). All skötsel och anläggning ska ske i samråd med naturvårdsansvarig på Lomma kommun.

4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1A-B, HAVSSTRAND

4.1.1 Skötselområde 1a – Beskrivning

Figur 2 Skötselområde 1a. I förgrunden växer baltisk marviol (*Cakile maritima*) i vallar av tång, trådalger och växter som sköljts upp på stranden.

Område 1a (Figur 2) utgörs av naturtypen Havsstrand och utgörs av sandstrand som formats genom naturliga processer som erosion, avsättning av sediment och uppbyggnad av driftvallar. Växtligheten varierar i täckningsgrad och nära strandkanten är den fläckvis utspridd. Vegetationen består främst av Driftvegetation (4.2.1) och närmast strandkanten utgörs den av Målla-trampört-typ (4.2.1.4) medan det några meter längre in finns bland annat Marviol-typ (4.2.1.6) och Kvickrot-typ (4.2.1.4). I vissa områden övergår driftvegetationen till en Havsstrandsvegetation (4.1.3) med dominans av sandråg (*Leymus arenarius*). Utmed strandkanten är det ofta ett rikt fågelliv då den grunda botten och de insektsrika driftvallarna utgör bra miljöer att söka föda i. Delar av stranden med sparsam och lågvuxen vegetation är lättillgänglig för besökare. Ytor av exponerad sand som ramas in av vegetationen skapar olika avskilda rumsmiljöer på stranden där besökare kan vistas i lugn och ro. Lämplig störningsnivå har upprätthållits av naturliga processer och besökare i området. I jämförelse med övrig kuststräcka inom kommunen med omnejd är strandkanten relativt rik på sten och små block.

4.1.2 Skötselområde 1b – Beskrivning

Skötselområde 1b utgörs av naturtypen Havsstrand (Figur 3). Strandens likhet med område 1a formats av naturliga processer men vegetationen är betydligt frodigare (framförallt i den södra delen av

skötselområdet) vilket antagligen beror på att det är näringsrikare och fuktigare. Frånsett den öppnare strandkanten domineras vegetationen i stora delar av skötselområdet av tätvuxen strandmålla och större delen av området består av biotopen driftvegetation av Målla-trampört-typ (4.2.1.4) men det finns i den något mer glesbevuxna norra delen inslag av Marviol-typ (4.2.1.6) med en dominans av saltarv (*Honckenia peploides*). Under sommaren och hösten är stora delar av området ovanför strandkanten svårtillgängligt utöver ett fåtal passager och öppna ytor i den norra delen.

Figur 3 Skötselområde 1b. Den vänstra bilden visar hur strandmålla (*Atriplex littoralis*) och strandråg (*Leymus arenarius*) breder ut sig över stora delar av skötselområdet. I den norra delen (högra bilden) är det dock något glesare vegetation och det finns partier med saltarv (*Honckenia peploides*) och annan lågvuxen vegetation.

4.1.3 Skötselområde 1a-b – Mål

Målsättningen är att bevara en strand som utvecklas naturligt av vind- och vattenerosion, avsättning av sediment och ansamling av driftvallar. Att låta tång, alger och växter spolas upp på stranden är en förutsättning för att bevara den höga biologiska mångfalden av växter, insekter och fåglar som är knuten till driftvallar. För att gynna både biologisk mångfald och rekreation eftersträvas en varierande vegetation, som i vissa partier är tätare och på andra ställen gles och fläckvis utspridd. Det ska finnas ett stort inslag av sandblottor. Vegetationen ska främst bestå av en inhemsk flora. Kolonisering av vedartad vegetation eller invasiva arter ska motverkas.

4.1.4 Skötselområde 1a-b – Åtgärder

Gränsen mellan den nedre havsstranden (skötselområde 1) och den övre havsstranden (skötselområde 2) är fluktuerande, skötselgränsen definieras därför inte av kartan. Skötselområdena avgränsas av kanten där den något mer sammanhängande vegetationssvålen övergår till kraftigare eroderad och mer sandstrandsliknande miljö. Stranden i området ska i första hand lämnas för naturlig utveckling men för att motverka igenväxning, öka den biologiska mångfalden samt öka

tillgängligheten kan vissa frodiga och ogenomträngliga delar slås, betas eller brännas vid behov. Övriga insatser som kan krävas vid behov är att motverka kolonisering av vedartad vegetation och invasiva arter (se stycke 5.12). Om tång har sköljts eller blåst upp på strandstråket, kan den flyttas hit eller till område 2a-b.

4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2A-B, HAVSSTRAND

4.2.1 Skötselområde 2a – Beskrivning

Skötselområdet sträcker sig mellan stranden och gångvägen som utgör en del av strandstråket.

Skötselområdena utgörs av naturtyperna Havsstrand samt Äng och betesmark (Figur 4).

Vegetationen består främst av Epilitoral havsstrandvegetation (4.1.3) som utmed gångvägen samt i vissa andra mer störningsexponerade områden övergår till en Torrängs flora (5.2.1). I vissa områden, speciellt i den södra delen, är vegetationen tät med en dominans av strandråg. Partier med lägre och mer störnings-påverkad vegetation är populära att uppehålla sig i. I södra delen av området står en fiskehodda.

Figur 4 Skötselområde 2a. I vissa partier breder relativt tät strandängsvegetation med dominans av strandråg ut sig (vänstra bilden), medan stora delar närmast kan beskrivas som torräng med inslag av sandblottor (högra bilden).

4.2.2 Skötselområde 2b – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtyperna Havsstrand samt Äng och betesmark (Figur 5). Vegetationen är betydligt frodigare än i skötselområde 2a vilket antagligen beror på att det är näringsrikare och fuktigare. I den norra delen finns dock ett område som övergår i Torrängsflora (5.2.1) och där växer bland annat den rödlistade piggtistel. Växtligheten består främst av Epilitoral havsstrandvegetation (4.1.3) med stort inslag av strandråg.

Figur 5 Skötselområde 2b. Stora delar av området är tätbevuxet (vänstra bilden) men i norr finns det vissa partier med örtrik lägre vegetation samt passerar ner till havet (högra bilden).

4.2.3 Skötselområde 2a-b – Mål

Målsättningen är att bevara en strand som är formad av naturliga processer såsom vind- och vattenerosion, avsättning av sediment och organiskt material. För att gynna både biologisk mångfald och rekreation eftersträvas dock en varierande havsstrandsvegetation med fluktuerande inslag av sandblottor och upptrampade stigar. Vissa delar ska utgöras av Torräng (4.2.1). Vegetationen ska främst bestå av en inhemsk flora och kolonisering av vedartad vegetation eller invasiva arter ska motverkas (se stycke 5.12). Partier med låg vegetation ökar också tillgängligheten och rekreation. Inom området bör det finnas en grillplats och eventuellt ett fåtal bänkar och bord.

4.2.4 Skötselområde 2a-b – Åtgärder

Gränsen mellan den nedre havsstranden (skötselområde 1) och den övre havsstranden (skötselområde 2) är fluktuerande, skötselgränsen definieras därför inte av kartan. Skötselområdena avgränsas av kanten där den något mer sammanhängande vegetationssvålen övergår till kraftigare eroderad och mer sandstrandsliknande miljö. Området ska slås, betas eller brännas med ett intervall på ungefär 2-3 år för att gynna biologisk mångfald och tillgänglighet, vid skötseln kan delar av området undantas då vissa ytor med torräng håller sig naturligt lågvuxna samt att det kan bedömas nödvändigt för att bevara vegetationens sandbindande förmåga. De frodigaste och mest tätvuxna områdena ska inledningsvis slås varje år eller brännas för att effektivt magra marken och gynna fler arter samt tillgängligheten. Övriga insatser som kan krävas vid behov är att motverka kolonisering av vedartad vegetation och invasiva arter (se stycke 5.12). Upp till en meter från fiskehodan kan vegetationen klippas, klippt material ska borttransporteras. Om tång har sköljts eller blåst upp på strandstråket, kan den flyttas hit eller till område 1a-b.

4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3A-D, ÄNG OCH BETESMARK

4.3.1 Skötselområde 3a – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Äng och betesmark (Figur 6). Vegetationen består av biotopen Torräng (5.2.1) som närmast kan beskrivas vara av Fårsvingeltorrängstyp (5.2.1.2). Utöver fårsvingel (*Festuca ovina*) domineras vegetationen i området av rödven (*Agrostis capillaris*), gulmåra (*Galium verum*) och oxtunga (*Anchusa officinalis*). Den strävbladiga oxtungan utgör med sina mörka blålila blommor ett karaktäristiskt inslag för hela naturreservatet. Området har väl-dränerad sandig ytjord med stort inslag av sandblottor som gynnar små ettåriga växter och insekter som exempelvis solitärbin. Störningen upprätthålls av naturvårdande hävd, kaniner och besökare. Den lågvuxna artrika vegetationen och det vindskyddade läget gör att det är populärt att uppehålla sig i området. I brynen dominerar näringsgynnade arter som exempelvis brännässlor.

Figur 6 Skötselområde 3a. Skötselområdet består av örtrik torräng där oxtunga (*Anchusa officinalis*, vänstra bilden) och gulmåra (*Galium verum*, högra bilden) utgör karakteristiska inslag. Störningen i området upprätthålls bland annat av kaniner vilket gör att det finns många sandblottor i området (högra bilden) som gynnar många små ettåriga växter och vissa insekter.

4.3.2 Skötselområde 3b – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Äng och betesmark (Figur 7). Gränsen till område 3a med torrängar i söder är vegetativt väldigt tydlig då näringsrik och frisk ängsvegetation tar över omedelbart norr om vägen som avgränsar områdena. Vegetationen består av Äng (5.2.2) som i de östra delarna utgörs av knylhavreängstyp (5.2.2.1) men i väster övergår detta till näringsrikare och fuktigare jord med ett stort inslag av hundäxing, brännässlor, hundkäx och tomtskräppa (*Rumex obtusifolius*). Öster om skötselområde 5 dominerar vanlig smörblomma (*Ranunculus acris*) som också är näringsgynnad. Även om vegetationen till stor del är trivial utgör den ett viktigt inslag till variationen av ängstyper som är av stor betydelse för artrikedomen i hela området men även för sinnesupplevelsen och känslan av det vilda. Klippta stigar löper igenom området. I brynen dominerar näringsgynnade arter som exempelvis brännässlor.

Figur 7 Skötselområde 3b. Ängarna i området är näringsrika och sträcker sig över en fuktighetsgradient med knylhavreängar i öster (vänstra bilden) och dominans av skräppor och nässlor i västra (bilden i mitten). Öster om skötselområde 5 domineras vegetationen av vanlig smörblomma (*Ranunculus acris*, högra bilden).

4.3.3 Skötselområde 3c – Beskrivning

Figur 8 Skötselområde 3c. Flera av ängarna i skötselområdet ramar in av träd- och buskdungar vilket leder till att skapas rumskänsla. Vegetationen som främst består av knylhavreäng är på vissa ställen relativt artrik.

Skötselområdet utgörs av naturtypen Äng och betesmark och Vegetationen består av Äng (5.2.2) som främst är av Knylhavreängstyp (5.2.2.1). Den något högvuxna ängsvegetationen utmed nordöstra gränsen ramar in området (Figur 8). Söder om parkeringsplatsen är området kantat av trädgångar som skyddar mot vinden. Detta skapar goda förutsättningar för ett rikt insektsliv. Inramningen av trädgångar innebär också att olika upplevelserum skapas i området.

4.3.4 Skötselområde 3d – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Äng och betesmark (Figur 9). Det är en varierande vegetation och den näringsgynnade ängsfloran ökar succesivt närmare skogsbrynet. Vegetationen i anslutning till bokskogsdungen utgörs bland annat av rödven, brännässlor, hundkäx, uppländsk vallört (*Symphytum xuplandicum*), björnbär, gulmåra och vitplister (*Lamium album*). I den sydvästra delen av området utgörs vegetationen av biotopen Äng (5.2.2) som främst är av Knylhavreängstyp (5.2.2.1).

Figur 9 Skötselområde 3d. I stora delar av området breder näringsgynnad konkurrenskraftig vegetation ut sig, speciellt i närheten av bokskogen (skötselområde 4d).

4.3.5 Skötselområde 3a-d – Mål

Målsättningen är att vegetationen ska bli artrikare genom att näringshalten i marken utarmas. I område 3a ska en stor del av markytan bestå av exponerad sandjord, detta utgörs av sanden mellan den glesa torrängsfloran samt sandblottor av varierande storlek. Vegetationen ska främst vara sammansatt av en inhemsk ängsflora och kolonisering av vedartad vegetation eller invasiva arter ska motverkas (se stycke 5.12). Stora områden ska vara vindskyddade för att gynna insekter, fladdermöss och fåglar. I delar av områdena ska det uppstå en rumskänsla och man ska kunna uppleva en variation av naturtyper och sinnesupplevelser. Det ska vara attraktivt och lockande att ströva och vistas i området.

4.3.6 Skötselområde 3a-d – Åtgärder

Slätter (sensommar eller tidig höst, med bortföring av slaget material), naturvårdsbränning eller bete

ska användas årligen för att utarma näringsämnen i marken och därmed gynna den biologiska mångfalden. Vissa mindre ytor kan undantas från denna årliga skötsel för att skapa större variation av biotoperna inom reservatet, undantagna ytor ska dock slås med glesare mellanrum. Uppslag av vedartad vegetation ska motverkas, med undantag av eventuellt utvalda solitära träd och buskar. Grenar och annat grövre material ska sparas i fauna- och fungadepåer. Övrigt avslaget material ska föras bort. Utmed brynkanterna är det viktigt att slåttern görs ondulerande in i flikar mellan buskagen för att motverka dominansen av näringsgynnade arter samt gynna den biologiska mångfalden. På vissa platser kan detta även bidra till att skapa rumskänsla. Utbredningen av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12. I område 3a ska en stor del av ytarealen utgöras av exponerad sandjord, vilket bibehålls genom naturlig störning som vid behov förstärks med mekanisk bearbetning. I skötselområde 3b kan en grund, mindre damm anläggas för att gynna biologisk mångfald (se stycke 5.13). I den norra delen av skötselområde 3b finns det möjlighet att anlägga en naturlekplats. Placeringen i norra delen av naturreservatet är lämplig då den balanserar rekreativiteterna i området samtidigt som dess närhet till Lomma tätort kan locka fler besökare till området.

4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4A-E, SKOG OCH TRÄD

4.4.1 Skötselområde 4a – Beskrivning

Figur 10 Skötselområde 4a. Trädridån som löper parallellt med strandstråket och kustlinjen.

Område 4a utgörs av träd och buskar som växer utmed östra kanten av strandstråket (Figur 10). Trädraden skapar en vindsyddad och fridfull karaktär i de centrala delarna av naturreservatet samtidigt som den skärmar av störande moment i upplevelsen av havet. Det finns utöver den anlagda gångvägen några få stigar som går igenom trädraden, flera är dock igenvuxna. Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd. Träden utgörs av bland annat viden (*Salix sp.*), skogslönn, ask och fläder. Det näringsrika fältskiktet domineras av brännässlor, hundkåx, skräppor

och nejlikrot (*Geum urbanum*). Nejlikroten är mer dominant under krontäckning medan de andra frodas i skogsbrynen. Den invasiva vresrosen växer innestlat i buskmiljöerna men klarar sig inte där den skuggas ut av trädkronorna. I vissa gatt och öppningar är den i skrivande stund helt dominerande. De vindskyddande trädmiljöerna skapar goda förutsättningar för ett rikt insektsliv och därmed också för fåglar och fladdermöss. Dessutom utgör den varierande busk- och trädmiljön med sina bryn ett bra habitat för många fågelarter.

4.4.2 Skötselområde 4b – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd (Figur 11). Grupperingarna av buskar och träd inne i reservatsområdet samt utmed den östra kanten är väsentliga för skapande av fridfulla miljöer och rumsbildningen samtidigt som de gynnar den biologiska mångfalden genom att skapa heterogenitet och många brynmiljöer. Trädraden utmed den östra kanten fungerar som bullerdämpare mot Malmövägen. Buskarna och träden består bland annat av gråal (*Alnus incana*), bok (*Fagus sylvatica*), avenbok (*Carpinus betulus*), vårtbjörk, viden (*Salix sp.*), trubbhagtorn (*Crataegus monogyna*) och syren (*Syringa vulgaris*). Utemot den östra kanten dominerar hagtorn. Fältskiktet domineras av nejlikrot under krontäckningen och brännässlor i brynen.

Figur 11 Skötselområde 4b. Dunga av buskar och träd inne i reservatsområdet.

4.4.3 Skötselområde 4c – Beskrivning

Väster om strandstråket i södra delen av naturreservatet är träd- och buskvegetationen varierande gällande artsammansättning, ålder och växtsätt (Figur 12). Det finns ett stort inslag av arter såsom ek (*Quercus robur*), hästkatanj (*Aesculus hippocastanum*), oxel (*Sorbus intermedia*), stenros (*Rosa canina*), syren (*Syringa vulgaris*), svarttall (*Pinus nigra*), tall och popplar. En grupp med ekar samt en hästkatanj som växer i grässvålens ytterkant mot havet är hotade av erosion och en stor del av rötterna är exponerade. Fältsvegetationen i brynen består ofta av näringsgynnade arter såsom brännässla, hundkäx och hundloka.

Figur 12 Skötselområde 4c. Dungar, buskage och fristående träd utmed strandkanten i den södra delen av naturreservatet.

4.4.4 Skötselområde 4a-c – Mål

Dungarna ska präglas av en variation i trädens artsammansättning, ålder och höjd. För att gynna biologisk mångfald ska brynmiljöerna vara formade ondulerande och det ska finnas god tillgång på död ved. Vissa ekar ska vara friställda för att gynna utvecklingen av vida trädkronor. Föryngring av poppel och andra icke inhemska arter ska motverkas. Utbredningen av invasiva arter, exempelvis vresros, ska motverkas (enligt stycke 5.12) vilket kan leda till fler ondulerande bryn samt öppnandet av fler passager igenom trädraden vid strandstråket och skapandet av nya rum.

4.4.5 Skötselområde 4a-c – Åtgärder

Ridån av buskar och träd som växer närmast stranden (skötselområde 4a) bör hållas tät då denna är läskapande samt fungerar som skydd för sandflykt. Man bör gallra träd och höga buskar var femte år för att gynna den lägre buskvegetationen och eftersträva en heterogenitet i ålder, höjd och artsammansättning. I skötselområde 4c ska även variationen av skogsdungar, buskar, solitärträd och öppna ytor upprätthållas. Utvecklingen av ädellövträd ska gynnas. Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. För att påskynda den biologiska mångfalden som är knuten till äldre döende träd kan utvalda enstaka träd veteraniseras. Utbredningen av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12. Brynmiljöer ska formas ondulerande och på utvalda platser utmed strandstråket kan uppehållsytter skapas och mindre stigar öppnas upp för passage.

4.4.6 Skötselområde 4d – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd (Figur 13). De flesta träd utgörs av svarttall (*Pinus nigra*) men det finns även inslag av bland annat vårtbjörk, avenbok och gråal. Träden är med sin relativt sett höga krona viktiga för landskapsbilden och södra entrén till Lomma. De bidrar även till att skapa en luftig rumskänsla i området. I tallraden i nordöstra delen av reservatet domineras

fältskiktet av knylhavre, brännässlor och hundkäx. I talldungen norr om blå caféet är fältskiktet lågvuxet men invasiva arter som såpnejlika och snöbär sprider ut sig.

Figur 13 Skötselområde 4d. Planterade tallar bidrar till områdets karaktär.

4.4.7 Skötselområde 4d – Mål

Partierna av tall utgör ett viktigt inslag till områdets karaktärer. Den låga fältvegetationen gör att talldungarna blir tillgängliga för besök. Det är lätt att passera igenom dungarna, men de inbjuder även till lek och rekreation och de skapar även bra miljöer att uppehålla sig i för att söka skugga. Även om miljöerna är ganska artfattiga så bidrar de till hela områdets biologiska mångfald.

4.4.8 Skötselområde 4d – Åtgärder

Träden ska lämnas för att växa sig stora och nödvändig gallring ska ske vid behov. Fältskiktet ska slå på sensommaren. Utbredningen av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12.

4.4.9 Skötselområde 4e – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd (Figur 14). Den uppvuxna skogen i det sydöstra hörnet av reservatet består främst av näringsrik bokskog men i den norra delen är det stort inslag av andra arter som vårtbjörk, alm, ask, avenbok, fläder och hagtorn. Inne i trädningen är fältskiktet tätbevuxet med framförallt brännässlor, snärjmåra (*Galium aparine*) och nejlikrot. På våren blommar dock den rödlistade hålnunneörten uppe på höjden sydväst om Blå caféet, den växer inne i skogsdungen och utemot parkeringsplatsen. Utmed skogskanten växer knylhavre, hundkäx, röllika (*Achillea millefolium*), björnbär och gråbo (*Artemisia vulgaris*) samt uppländsk vallört. Bokskogen är viktig för landskapsbilden sett både ifrån inlandet och havet. Under vinter och vår går det bra att ströva genom bokskogen men detta hindras under sommar och höst av täta brännässlesnår där solen tränger igenom.

Figur 14 Skötselområde 4e. Bokskogsdunge i sydöstra delen av naturreservatet.

4.4.10 Skötselområde 4e – Mål

Området ska domineras av bokskog med naturskogskaraktär. Skogen lämnas för fri utveckling med undantag för åtgärder för att säkra kontinuiteten av bokskog eller gynna utbredningen av hålnunneört. För att gynna biologisk mångfald ska det i området finnas ett stort inslag av död ved.

4.4.11 Skötselområde 4e – Åtgärder

Vid behov kan gallring av enstaka träd genomföras för att säkra kontinuiteten av bok samt gynna hålnunneört och övrig fåltflora. För övrigt ska bokskogen lämnas för fri utveckling. I skogsbrynet ska uppkomst av bok främjas. Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. För att påskynda den biologiska mångfalden som är knuten till äldre döende träd kan utvalda enstaka träd veteraniseras. Skogsbrynen ut emot omgivande skötselområden ska slåttas årligen under sensommaren och en ondulerande brynmiljö eftersträvas, gärna med vissa fristående grupper av träd och buskage. Slätter inne i skogsdungen kan genomföras för att gynna ett artrikare fåltskikt, detta får dock inte försämra förutsättningarna för den fleråriga hålnunneörten. Utbredningen av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12.

4.4.12 Skötselområde 4f – Beskrivning

Figur 15 Skötselområde 4f. Björkskog med inslag av ek och tysklönn, i södra delen av naturreservatet. Bilden är ett panorama och vägen i ytterkanten är samma raka väg som sträcker sig utanför naturreservatets södra kant.

Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd (Figur 15). Skogen utgörs främst av vårtbjörk som bitvis växer glest. Marken är näringsrik och i fältskiktet växer mycket brännässlor. Utmed vägen i söder växer några ekar och det finns även en vidvuxen mindre ek inne i beståndet. Inne i beståndet finns det även några större tysklönnar (*Acer pseudoplatanus*).

4.4.13 Skötselområde 4f – Mål

Området ska domineras av björk och ek som bitvis växer glest och ger känslan av hagmark. Långsiktigt ska den biologiska mångfalden vara hög på grund av gamla biologiskt värdefulla träd, ett artrikt fältskikt och en god tillgång på död ved i olika former samt bohålor.

4.4.14 Skötselområde 4f – Åtgärder

Uppslag av ek ska bevaras och befintliga ekar friställs försiktigt för att bli vidkroniga. Vissa träd avverkas för att gynna ädellövträd (framförallt ek). Stora delar av fältskiktet, framförallt det som är solexponerat, hävdas med slätter eller bete för att utarma marken på näringsämnen och öka den biologiska mångfalden. Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. För att påskynda den biologiska mångfalden som är knuten till äldre döende träd kan utvalda enstaka träd veteraniseras. Utbredningen av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12.

4.4.15 Skötselområde 4g – Beskrivning

Skötselområdet utgörs av naturtypen Skog och träd (Figur 16). Utmed reservatskanten växer en rad med höga popplar (*Populus sp.*). In mot reservatet består dungen även av vårtbjörk, svarttall och viden. Skogspartiet bidrar till landskapsbilden och inramningen av området. I det södra skötselområdet växer en grupp av stora knäckepilar (*Salix fragilis*) och en svarttall.

Figur 16 Skötselområde 4g. Inne i gräsmattan (skötselområde 5) växer en grupp av knäckepil (*Salix fragilis*, högra bilden). Stora popplar (*Populus sp.*) växer utmed den nordöstra gränsen av naturreservatet (högra bilden).

4.4.16 Skötselområde 4g – Mål

Långsiktigt ska trädraden i det norra skötselområdet övergå till en varierad busk- och trädmiljö bestående av inhemska arter. De stora popplarna ska omvandlas till torrakor som utgör ett attraktivt och spännande visuellt element och gynnar den biologiska mångfalden. Grupperingen av knäkepil i södra skötselområdet ska bevaras och marken under krontäckningen ska utgöras av ängsvegetation som långsiktigt ökar i artrikedom.

4.4.17 Skötselområde 4g – Åtgärder

Toppen och grenarna på de höga popplarna avverkas och stammarna ringbarkas för att skapa höga torrakor av stammarna. Torrakorna hålls efter för att hindra att de börjar växa igen (om det är nödvändigt kan de avverkas) och föryngring av poppel motverkas. Utmed raden av torrakor från popplarna ska andra trädarter som är inhemska utgöra ett varierat buskskikt där vissa av träden långsiktigt får växa sig stora. Vissa av torrakorna ska dock lämnas i en öppet och solexponerat. Brynmiljöer ska formas ondulerande. I det södra skötselområdet bevaras de större knäkepilarna och fältvegetationen under krontäckningen slås årligen under sensommaren. Vissa uppslag av knäkepil kan bevaras för att säkra kontinuiteten. Igenväxning av buskage motverkas. Utbredning av invasiva arter ska motverkas enligt stycke 5.12. Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. För att påskynda den biologiska mångfalden som är knuten till äldre döende träd kan utvalda enstaka träd veteraniseras.

4.5 SKÖTSELOMRÅDE 5, PARK OCH TRÄDGÅRD

4.5.1 Skötselområde 5a – Beskrivning

Området som består av naturtypen Park och trädgård är främst avsedd för rekreation och ett fåtal triviala växtarter dominerar vegetationen.

4.5.2 Skötselområde 5b – Beskrivning

Området är klassad som naturtypen Park och Trädgård då den är avsedd för rekreation, men i de västra delarna övergår vegetationen mot torrängskaraktär och är relativt artrik.

4.5.3 Skötselområde 5a-b – Mål

Målsättningen är att dessa ytor har lågvuxen vegetation och inbjuder till friluftsliv, naturpedagogik, möten och lek. Skötselområde 5a lämpar sig även till större sociala sammankomster såsom midsommarfirande samt för friluftaktiviteter som brännboll. I den västra delen av skötselområde 5b ska skötseln främja rekreation utan att det sker på bekostnad av biologisk mångfald.

4.5.4 Skötselområde 5a-b – Åtgärd

Vegetationen ska hållas låg och område 5a samt den östra delen av område 5b ska vid behov skötas som gräsmatta och klippas för att hålla vegetationen låg. I den västra delen av område 5b ska vegetationen i första hand lämnas då den oftast håller sig låg naturligt, om klippning är nödvändig bör det ske som naturvårdsslätter med borttagning av slaget material. Uppslag av vedartad vegetation motverkas.

5. Anläggningar och allmän skötsel

All skötsel och anläggning ska ske i samråd med naturvårdsansvarig på Lomma kommun.

5.1 BYGGNADER OCH INFORMATIONSPLOTS

5.1.1 Toalettbyggnad

Toalettbyggnad innehållande tillgänglighetsanpassad toalett samt möjlighet att ansluta extern dusch och vattenkran ska anläggas på informationsplatsen (se Figur 1). Delar av byggnaden kan användas för att skyltning och information om naturreservatet, området och naturmiljön.

5.1.2 Hodda

I den sydvästra delen av området finns en hodka som får renoveras vid behov om det sker i enlighet med strandskyddsbestämmelser och annan lagstiftning.

5.2 INFORMATIONSPLOTS, SKYLTA OCH MATERIAL

5.2.1 Informationsplats

Informationsplatsen ska utformas så att den upplevs som naturreservatets centrum. Utöver informationsskyltar ska det finnas bord och återvinningsplats. Informationsplatsen ska vara tillgänglighetsanpassad för personer med funktionsnedsättning. Toalettbyggnad ska anläggas på informationsplatsen enligt stycke 5.1.1

5.2.2 Informationsskyltar och pedagogiskt material

Informationen om området ska främst vara samlad vid informationsplatsen men även vid områdets entréer i norr och söder. Utöver övergripande naturreservatsskylt med text och karta ska det även finnas pedagogisk information om bland annat områdets vegetationstyper och fågelliv. Det är även lämpligt med mer övergripande information om kuststräckan och kommunens arbete. Information om fågellivet bör lämpligtvis även finnas vid vindskydden/gömslena (se nedan). Informationsmaterialet ska hållas i gott skick och det ska vara aktuellt.

5.3 VINDSKYDD/GÖMSLE FÖR FÅGELSKÅDNING

Vid kusten, i den västra delen av reservatet ska det anläggas en eller flera konstruktioner som fungerar som vindskydd och gömslen för fågelskådning. Vindskydden ska passa in i omgivningen och det är väsentligt att funktionen säkras genom lämplig placering och utformning. Vindskydden ska hållas i gott skick. I anknytning till vindskydden bör det finnas information om fågellivet i området. Vid behov kan vegetationen under och inom någon meter från vindskyddet samt en gång till vindskyddet klippas. Negativ inverkan på de biologiska värdena ska minimeras.

5.4 VÄGVISNING, TILLGÄNGLIGHET OCH PARKERING

5.4.1 Vägvisning

Utanför området ska det skyltas till naturreservatet både från bilvägen och från strandstråket. Inom naturreservatet ska skyltningen hållas sparsam men det ska tydligt framgå var reservatets informationsplats samt toaletter finns (se stycke 5.1).

5.4.2 Tillgänglighet och parkering

Via strandstråket som sträcker sig genom området och cykelvägen som går mellan naturreservatet och Malmövägen är området lättillgängligt för besökare till fots, med cykel, med barnvagn samt för personer med funktionsnedsättning.

För bilburna besökare är området lättillgängligt via nedfartsvägen från Malmövägen, det går även att nå området från Lomma tätort via Strandvägen. Inom området finns bilparkering i anslutning till informationsplatsen och toaletter. Nedfarten till parkeringen bevaras asfalterad. Parkeringsytan ska vara grusad och får ej asfalteras. Parkeringsytan och större anslutningar därifrån in i naturreservatet ska vara anpassade för att främja tillgängligheten till fots, med cykel, med barnvagn samt för personer med funktionsnedsättning. Mellan parkeringen och den tillfälliga parkeringen ska det vara en bom eller annan avspärning för biltrafik som enbart öppnas vid behov. Den tillfälliga parkeringen ska vara bevuxen och klippas vid behov. Det ska även vara en bom eller annan avspärning för biltrafik mellan parkeringen och servicevägen in till informationsplatsen.

5.5 BÄNKAR, BORD OCH GRILLPLATSER

5.5.1 Bänkar och bord

Utmed de anlagda gångstråken finns bänkar utplacerade på lämpliga platser för kortare vila. Inom området finns även bänkar med bord. Bänkar och bord ska vara placerade på platser med olika karaktär såsom havsutblick, vindskydd, nära blomsteräng, nära grillplats eller vid knutpunkter. Vid behov kan markytan under och inom någon meter från bänkar och bord samt en anslutningsgång klippas eller grusbeläggas. Minst en av sittgrupperna ska vara anpassad för att främja tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Negativ inverkan på de biologiska värdena ska minimeras.

5.5.2 Grillplatser

I parken finns i skrivande stund ett par grillplatser av olika karaktär. En är placerad vindskyddad i nära anslutning till informationsplatsen och toaletter medan den andra är placerad nära stranden med havsutblick. Ytterligare någon grillplats kan tillkomma och någon av de befintliga kan flyttas. Vid behov kan markytan inom någon meter från grillplatserna samt en anslutningsgång klippas eller grusbeläggas. Minst en av grillplatserna ska vara anpassad för att främja tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Negativ inverkan på de biologiska värdena ska minimeras.

5.6 GÅNGVÄGAR OCH STIGAR

De anlagda gångvägarna (se Figur 1) inom området ska i utformning och skötsel vara anpassade för att främja tillgängligheten till fots, med cykel, med barnvagn samt för personer med funktionsnedsättning. Gångvägarna ska vara belagda med samkross (eller liknande) och de får ej asfalteras. I samband med reservatsbildandet tas den tidigare asfaltsbeläggningen bort. Gångvägen och stigen som löper parallellt med strandstråket, öster om trädraden, utgör en möjlig förändrad framtida sträckning på gångstråket om den nuvarande sträckningen hotas av erosion och/eller ökad havsnivå vilket är förväntade följder av framtida klimatförändringar. Anlagda gångvägar (figur 1) kan vara upp till 2,5 meter breda. Cirka en meter bredvid gångvägarna slås vegetationen vid behov för att motverka igenväxning. Om tång har sköljts eller blåst upp på strandstråket, kan den flyttas hit eller till stranden nedanför (område 1a-b och 2a-b).

Vid behov kan en permanent eller tillfällig tillgänglighetsanpassad gångväg anläggas för att möjliggöra anslutning från parkeringen till skötselområde 5a. Gången ska i så fall anläggas med kortaste lämpliga sträckning och negativ inverkan på de biologiska värdena ska minimeras.

Stigar inom området ska upprätthållas genom naturligt slitage av besökare men vid behov kan delar av stignätet klippas. De stigar som är markerade i Figur 1 ska klippas om det behövs för att hålla vegetationen nere. Tillgängligheten till stranden hanteras enligt åtgärdsbeskrivningen för respektive skötselområde.

5.7 LEDNINGAR

I samband med bildandet av naturreservatet nedmonteras belysningen i området och en tidigare pumpstation som är ur bruk tas bort.

Kraftringen har högspänningsledning och lågspänningsledning inom och i nära anslutning till området. Dessa sträcker sig från västra delen av fastighet 1:67 och vidare i nordvästlig riktning utmed västra kanten av parkeringsytorna mot Lomma tätort. Kraftringen har också ledningar till belysningen utmed cykelvägen öster om naturreservatet. Inne i området finns det även ledningar som tagits ur bruk, till tidigare belysning.

Skanova har ledningar inom och i nära anslutning till området. Ledningarna sträcker sig från den sydöstra gränsen, väster om blå caféet till informationsplatsen samt utmed parkeringsytorna. De har även ledningar utanför den östra gränsen som i det nordöstra hörnet sträcker sig utmed gränsen.

Lomma kommun har VA-ledningar inom och i nära anslutning till området. Ledningarna sträcker sig från västra sidan om fastighet Alnarp 1:67, nordost ut till reservatsgränsen och sedan utmed den östra reservatsgränsen norrut. VA-ledningar finns även dragna från den östra gränsen till den tidigare toalettbyggnaden, som låg cirka 15 meter nordväst om den planerade toalettbyggnaden (se figur 1). I samband med byggnation av toalettbyggnaden vid bildandet av naturreservatet kan nya ledningar för VA och el installeras för åtkomst till den nya placeringen.

Genom området sträcker sig fyra dagvattenledningar, den nordligaste tillhör Trafikverket och övriga tillhör Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Alnarp. Området ligger utanför kommunens verksamhetsområde för dagvatten.

Nödvändiga åtgärder och ingrepp inom naturreservatets gränser i samband med drift, underhåll och omläggning eller renovering av befintliga VA-ledningar tillhörande kommunen och ledningar tillhörande ledningsägare får utföras i samråd med naturvårdsansvarig på Lomma kommun och ingreppets negativa inverkan på naturreservatets syften och mål ska minimeras.

5.8 BEACHVOLLEYPLAN OCH NATURLEKPLATS

5.8.1 Beachvolleyplan

Den sandiga ytan i skötselområde 3a (nordväst om skötselområde 5, se Figur 1) kan, på samma sätt som före naturreservatsbildandet, användas som beachvolleyplan. Utformningen och skötsel ska genomföras så att negativ inverkan på de biologiska värdena minimeras.

5.8.2 Naturlekplats

I den norra delen av skötselområde 3b eller på ytan avsedd för eventuell beachvolleyplan (se stycke 5.9.1) kan en naturlekplats anläggas. Vid behov kan markytan under och inom några meter från anläggningens installationer samt en gång mellan dessa och till anläggningen klippas eller grusbela. Negativ inverkan på de biologiska värdena ska minimeras.

5.9 HOLKAR FÖR FÅGLAR, FLADDERMÖSS OCH ÖVRIG FAUNA

För att främja den biologiska mångfalden ska det finnas holkar för både fladdermöss och fåglar. Inrättningar för annan fauna, som exempelvis mulmholkar eller bihotell kan installeras. Dessa sköts och byts ut vid behov för att upprätthålla funktionen som häckningsplats/boplats. Utformning och placering ska genomföras så att negativ inverkan på övriga biologiska värden minimeras.

5.10 FAUNA OCH FUNGADEPÅER

Död ved bevaras inom området i form av torrakor, lågor, högstubbar och/eller fauna- och fungadepåer. Vid slåtter ska viss del av det slagna materialet placeras i högar. Fauna- och fungadepåer samt slåtterhögar ska placeras på platser lämpliga för att gynna biologisk mångfald och/eller naturpedagogik.

5.11 ÅTERPLANTERING, IGENVÄXNING OCH INVASIVA ARTER

5.11.1 Återplantering

I första hand ska trädbestånd uppnå skötselplanens angivna mål genom naturlig förnyring och angiven skötsel. Om målbilden hotas på grund av förnyrningsbrist får dock plantering av ädellövträd samt inhemska arter av bärande träd och buskar ske.

5.11.2 Igenväxning

En stor del av artrikedomen i naturreservatet är knuten till de lågvuxna och varierande ängsmarkerna samt brynmiljöerna som kantar dessa. Om vegetationen skulle lämnas för fri utveckling skulle det i stora delar av området leda till att ett fåtal konkurrenskraftiga näringsgynnade arter tar över som ett led i igenväxning av stora delar av området. Klimatförändringarna kommer troligen att innebära ökad risk för igenväxning på grund av längre växtsäsonger och mer nederbörd. För att gynna hög biologisk mångfald och rekreativa värden samt motverka igenväxning och utbredning av ett fåtal konkurrenskraftiga näringsgynnade arter sköts ängsmarkerna med slåtter, bete eller bränning.

5.11.3 Invasiva arter

Ett annat hot mot de öppna ängsmarkerna och brynmiljöerna är igenväxning av invasiva arter. Invasiva arter är olika organismer som har etablerat sig utanför sitt naturliga spridningsområde, omedvetet eller medvetet med mänsklig hjälp, som förr eller senare orsakar skada på ekosystemen. Många invasiva arter är redan etablerade i området, mest utbredda är vresros, palsternacka (*Pastinaca sativa*), havtorn (*Hippophaë rhamnoides*), snöbär och såpnejlika, och i framtiden är det troligt att det kommer fler delvis beroende på klimatförändringar. Arbetet med att bli av med de av Naturvårdsverket utpekade invasiva arterna ska alltid ske vid behov om det är möjligt utan för stora negativa konsekvenser för reservatets syfte och bevarandevärdena. Bekämpningen av invasiva arter ska i första hand ske på mekanisk väg. Vresros ska bekämpas där den bredds ut i flikar i eller mellan skogsdungarna, vilket får till följd att det skapas fler sandblottor, flikiga bryn samt fler rumsmiljöer och passager ner till stranden.

5.12 DAMM

I skötselområde 3b kan en grund, mindre damm anläggas för att gynna biologisk mångfald. Anläggande av en damm kan även fungera som en buffert mot höga dagvattennivåer vilket är

förväntat i framtiden på grund av klimatförändringar. Om en damm ska anläggas så ska utformning, placering och skötsel genomföras så att negativ inverkan på övriga biologiska värden minimeras.

6. Dokumentation och uppföljning

6.1 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Skötselplanen är giltig tills vidare, gällande i planen angivna mål och riktlinjer för skötsel. Sammanställning av skötselåtgärder ska årligen utföras av den som genomför de olika reservatsskötselåtgärderna åt Lomma kommun. Naturvårdsansvarig på Lomma kommun ansvarar för uppföljning av skötseln. Åtgärder och annat som kan vara av intresse ska dokumenteras. Vilken typ av åtgärd och vilken plats den sker på, kostnad, tidsåtgång, åtgärdens typ samt övriga noteringar ska dokumenteras. Inventeringar om områdets naturvärden ska göras regelbundet. Detta anger om skötselinsatserna har gett goda resultat och ska ligga till grund för eventuella revideringar av skötselplanen. Denna uppföljning ska inledningsvis utföras vart femte år, senare vart tionde år.

7. Prioritering och ansvarsfördelning av åtgärder

7.1 SAMMANFATTNING AV PLANERADE ÅTGÄRDER

Åtgärd	När	Ansvar och finansiering	Prioritet
Naturvårdande slåtter, bete och/eller bränning av ängs- och gräsmarker	Varje år	KS	Hög
Röjning bryn, träd och buskar	Helst varje år, vinter	KS	Hög
Installation av holkar till fåglar och fladdermöss	2017, sedan vid behov	KS	Hög
Bekämpning av vresros i utvalda gläntor och passager	Vid behov, inledningsvis varje år	KS	Hög
Skapande av torrakor (område 4e)	2017	KS	Hög
Skyltning och skötsel av skyltar	Anläggning 2017, skötsel vid behov	KS	Hög
Uppföljning av skötselmål	2018, därefter var femte-tionde år	KS	Hög
Frambringa sandblottor	Vid behov	KS	Mellan
Skapande av fauna- och fungadepåer	När tillfälle ges	KS	Mellan
Bekämpning av invasiva arter	Vid behov	KS	Mellan
Gallring av träd och buskar	Vid behov, vinter	KS	Mellan
Anläggning av liten groddamm	Eventuellt	KS	Låg
Anläggning och skötsel av informationsplats och toalettbyggnad	Anläggning 2017, skötsel vid behov	TN	Hög
Installation och skötsel av bänkar och bord	Anläggning 2017, skötsel vid behov	TN	Hög
Installation och skötsel av grillplatser	Anläggning 2017, skötsel vid behov	KFN	Hög
Borttagning av belysning	2017	TN	Hög
Borttagning av asfalt på GC-vägar	2017	TN	Hög
Klippning av gräsytor avsedda för rekreation	Vid behov	TN	Hög
Anläggning och skötsel av vindskydd för fågelskådning	2017	TN	Mellan
Skötsel stigar, GC-vägar, parkering och väg	Vid behov	TN	Mellan
Flytta stormfällida träd och grenar från stigar och vägar	Vid behov	TN	Mellan
Borttagning av vattenpump	2017	TN	Mellan
Rensning av skräp	Kontinuerligt	TN	Mellan
Anläggning och skötsel av naturlekplats	Eventuellt	KFN	Låg
Skötsel av beachvolleyplan	Eventuellt	KFN	Låg

8. Källor

Artportalen, 2016. *Artportalen, rapportsystem för växter, djur och svampar.*

<https://www.artportalen.se/>. Hämtad: 2016-06-28.

Enetjärn natur AB, 2016a. *Inventering av kärllväxter – Öresundsparkens fritidsområde - Planerat naturreservat i Lomma kommun.* Enetjärn natur AB.

Enetjärn natur AB, 2016b. *Fågelutredning Öresundsparkens fritidsområde - Underlag för skapande av kommunalt naturreservat.* Enetjärn natur AB.

Enetjärn natur AB, 2016c. *Revirkartering av fåglar - Öresundsparkens fritidsområde - underlag inför naturreservatsbildning.* Enetjärn natur AB.

Fojab arkitekter AB, Trivector AB, Stenquist arkitekt SAR, Scandiakonsult Sverige AB, Lomma kommun, 2003. *Fördjupad översiktsplan för Lomma tätort – En attraktions- och möjlighetsplan för Lomma tätorts framtida utveckling.*

Landskapsgruppen, 2001. *Stranderosion i Lomma kommun – Rapport över erosionssituationen längs kusten i Lomma kommun.* Landskapsgruppen Öresund AB.

Lomma kommun, 2008. *Naturmiljöprogram med grönplan för Lomma kommun 2008-2016 – Del B – Kunskapsdel.*

Lomma kommun, 2010a. *Översiktsplan 2010 för Lomma kommun.*

Lomma kommun, 2010b. *Marint naturmiljöprogram för lomma kommun 2010-2020 – Del A – Mål och genomförande*

Lomma kommun, 2010c. *Marint naturmiljöprogram för lomma kommun 2010-2020 – Del B – Kunskapsdel*

Lomma kommun, 2013. *Växtinventering av Öresundsparken.* Lomma kommun.

Malmö kulturmiljö, 2005. *Kulturmiljöprogram Lomma kommun – Åtgärdsprogram, Lomma tätort.*

Naturvårdskonsult Gerell, 2015. *Inventering av fladdermöss inom Öresundsparken, Lomma kommun.* Naturvårdskonsult Gerell.

Påhlsson. L., 1998. *Vegetationstyper i norden.* Nordisk ministerråd. Köpenhamn: Nordgraf A/S

SGU, 2016. *Projekt Skånestränd.* <http://www.sgu.se/samhallsplanering/risker/skred-och-ras/projekt-skanestrand>. Hämtad: 2016-09-09

SIS, 2014. *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.* SIS, Swedish Standards Institute.